

pridružila Rusiji. Bismarck seveda to trdi, da črni sedanji zistem nemški, češ da ne ume politikovati. Francoski listi z zadovoljstvom naglašajo približanje Rusije in Avstro-Ogerske, ter tudi ruski listi so večinoma zadovoljni z izjavo Kalnokyjevo in naglašajo, da bodo besede Kalnokyjeve jako pomirjevalno vplivale na javno mnenje.

Nemčija. — Volilni boj na Nemškem je kaj buren. V nekaterih krajih višili so se že krvavi izgredi. Vladni listi napadajo Kalnokyja avstro-ogrskega ministra vnanjih zadev, ker je evropski položaj vse premirno na slikal. Radi bi bili namreč videli, da bi bil minister poudarjal vojno nevarnost, da bi potem volilci na Nemškem rajši volili privrženca vojaške predloge. — Skoro gotovo je že, da vlada v slučajih, če ne bo v novi zbornici večine za vojaško predlogo, zopet isto razpusti. Vladi zdi se namreč zdaj pomnožitev vojske še zato tem potrebnejša, ker se je Avstrija preko Nemčije jela bližati Rusiji.

Rusija — Car povabil je kraljico Natalijo v Petrograd. Kraljica se je že podala na pot. — Ruski minister vnanjih zadev je toliko okreval, da je prevzel zopet vodstvo vnanjih stvari. — Čuje se, da se bo ruski carevič zaročil s princezino Alice, vnukinjo angleške kraljice Viktorije.

Srbija. — Radikalci nameravajo baje bivše liberalne ministre tožiti zaradi rušenja ustave. Liberalci temu nasproti pretijo radikalcem, da bodo objavili pisma, katere so odlični radikalec pisali proti dinastiji. Takih pisem, pravijo liberalci, da imajo celo kopo. — Skupščina sešla se je dne 13. t. m. v posvetovanje. — Metropolit Mihael veren pristaš liberalne stranke, dal je ostavko, videč, da mu ni moč več postopati in kraljevati tako, kakor bi sam hotel. Sicer mu pa že zaradi tega ni moči obstati, ker mu zaradi čudnega postopanja o zadevah ločitve zakona kraljevih starišev, ni lahko bivati v Belogradu, če se Natalija vrne.

Grško in Rumunsko. — Diplomatiški odnošaji mej Grško in Rumunsko so se baje izboljšali. Obe državi sporazumela je na prošnjo Giške baje Avstrija.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Konec.)

Našteti hočemo še nekatera dela, ki sicer ne spadajo med lotanje, a imajo z njim veliko podobnosti. Taka dela so: Zalitje s kovino, združenje razbeljenih ploskev brez lota in tako zvano galvansko spajanje.

Zalitje s kovino (Vergiessen) imenujemo ono postopanje, pri katerem združimo kovinske ploskve s pomočjo kake kovine, katero vlijemo v zelo razbeljenem stanju med dotične ploskve. Ploskve se na robah deloma raztope in tako nastane jako tesna zveza. Deli svinčenih posod in ploč se spajajo na opisani način. Dotikajoče se robove svinčene ploče odrežemo na pošev, tako da nastane tri-voglata špranja. V to špranjo vlijemo razbeljenega svinca, poprej smo robove obdali z ilovico, da sam svinec ne teče čez. Tekoči svinec se mora zmešati s kolofonijem, da mu vzamemo oksidirano površino. Ako spajamo svinčene posode na ta način, jih poprej napolnimo s suhim peskom in povežemo z dratom, da nam ne padejo vsak sebi. Tudi posamične dele raznih cinastih posod združujemo z zalitjem. Celo počene zvonove so jeli v novejšem času na opisani način popravljati.

Brez lota združimo kovinske robove, ako jih toliko raztopimo, da se sprimejo. Kleparji postopajo tako pri spajanju cinastih delov. Robovi se lepo osnažijo, potem se pa lotna svetilnica naravna zaporedoma po vsej razpoki. Treba je pa pri tem veliko vaje in opreznosti, ker se rob hitro raztopi in pokvari. Zato je opisano spajanje redkokdaj v navadi in velja bolj za nekak mojsterski čin, ki se uporablja le v posebnih slučajih.

Spajanje z električnim tokom se v novejši dobi vedno bolj širi. A priprave za tako postopanje so obširne in drage, le v velikih tovarnah izpeljive. Mali obrtnik se pač ne more še posluževati elektriškega lotanja. Zato ga ne bomo podrobneje opisovali in gotovo zadošča, ako ga samo naštejemo.

Obrtnijske raznoterosti.

Ženska kot mizarski pomagač. V Kopenhagenu je minuli teden zadruga mizarjev sprejela kot pomagača deklico, ki je napravila pomagaški izpit z izvrstnim uspehom. Dekle je staro 25 let in je hči pomorskega kapitana. Vstopila je pred leti za mizarskega učenca in se vrlo dobro izvežbala. Ona je pač prvi ženski pomagač v tem obrtu.

Zobna kolesa, ki ne razpočijo. Tvrdba J. Malovich & Co. prodaja zobna kolesa iz kož. V Ameriki so izdelana iz surovih kož, ki so z močnim pritiskom združene. Ako segajo taka kolesa v železna zobata kolesa, je uspeh zelo ugoden. Ropota ne delajo nikakega in tudi njih vztrajnost je velika. Vrežejo se jim lahko poljubni zobje in zato prodaja omenjena tvrdba tudi cele ploče brez zob na periferiji, da jih more potem vsak tovarnar po svoje izrezati. Takih koles ni treba nikdar mazati. Dobe se v vseh premerih do 630 milimetrov. Cena je jako nizka. Kolo, ki ima na pr. 127 milimetrov v premeru in je 825 milimetrov debela, stane 20 gld.

Kuhanje firneža. Ako kuhamo laneno olje tako, da lahko pristopa zrak, postane vedno bolj gosto in konečno dobimo iz njega firnež. Ta se dokaj hitreje suši, kakor nekuhanano laneno olje. Da je firnež hitreje kuhan in bolji, pride nemo olju še nekatere tvarine, kar se pa čestokrat zgodi na napačen način. Nekateri devajo zraven kruhovih drobtin, česna in celo pasjeka. Ako na ta način dobe firnež, se imajo jedino le kuhanju zahvaliti, a ne pridjanim tvarinam. Jedino prave primešanine so razne kemične soli, osobito pa kisika polni svinčeni oksidi (svinčena gladkina, Bleiglätte, in surik, Mennige) in nekateri manganovi okisi. Ti pridevki imajo dvojno nalogo pri kuhanju firneža. Ker so bogati na kisiku, ga lahko oddajo olju, poleg tega pa se kovina zveže z oljem in tvori ž njo spojine, ki se hitro suše. V novejšem času so jeli v opisani namen rabiti tudi svinčeno-kislo vapo (Bleisaurer kalk). Pridene se vrelemu olju v podobi finega prahu. Pravijo, da se tak firnež posebno hitro suši in da je jako elastičen in vztrajen. Vsem barvarjem je vsaj poskus z imenovano tvarino najtopleje priporočati.

Kmetijstvo.

Löfflerjev mišni bacil.

Opazovanja so dokazale, da so mnogim prirodnim prikaznim uzrok majhna organska bitja, bacili imenovana. Natančno se pa ni moglo dognati, so li ta majhna bitja živali ali rastline, večina učenjakov je poslednjega *

mnenja. Pred vsem se je dognalo, da bacili prouzročajo razne bolezni mej ljudmi in živalmi, kakor kolero, jetiko, legar in druge, vrenje, gnjilobo i. t. d. Preiskovanje bacilov je torej velike važnosti za zdravnike, pa tudi za obrtnike in poljedelce. Praktičnih uspehov sedaj še ni mnogo, ali pričakovati jih je v bodoče, nekaj je že to, da so uzroki prikaznim znani. Če Kochov način za zdravljenje jetike se ni dobro obnesel, zaradi tega še ne smemo obsojati znanosti o bacilih. Novi opazovatelji pa bodo prišli morda do popolnejših uspehov. Posebno je pa opazovanje bacilov marsikaj pripomoglo k javnemu zdravstvu, ker je pokazalo naravna pota, kako je omejevati razširjenje prouzročiteljev bolezni.

Opazovanje, da so bacili krivi raznim boleznim, je tudi pripeljalo na misel, ko bi ne bilo moč z bacili mej škodljive živali zanesti kako nalezljivo bolezen, katera bi jih pokončala na tisoče. Ta misel je bila tem bolj opravljena, ker se je mej sviloprejkami bila pokazala nalezljiva bolezen, katera jih je veliko pokončala in je uzrok tej bolezni bila neka glivica, torej neki bacil, ki se je po njih pokazal.

Prvi so Francozje v Algiru poskusili kobilice pokončavati z bacili. Žal, da se poskus ni posrečil in so vsled tega celo mnogi učenjaki izgubili zaupanje v stvar. Tako ni skoro nikdo imel zaupanja, ko je potem Löffler v Greifswaldu na Nemškem odkril bacil, ki pomori miši. Mnogo poskusov v laboratoriji je potrdilo vpliv tega sredstva, ali vendar še Löffler sam ni imel prav zaupanja, če bi se sredstvo dobro obneslo pri miših na polji. Svoje odkritje je pa Löffler sporočil slavnemu francoskemu učenjaku Pasteurju v Parizu, kateri je tudi se prepričal o vplivu tega sredstva.

V Tesaliji na Grškem so se lani v marci prikazale miši v taki množini, da se je bilo bati, da pokončajo vse pridelke v tej grški žitnici. Kako velika da je bila nevarnost, posnamemo lahko iz tega, da so celo Turki njive škropili z vodo v Meki blagoslovljeno, kar pa seveda ni nič pomagalo. Mohamedanci namreč ne store z lepa kaj ob taci prilikah, misleč po svoji veri, če je namenjeno, bode že samo po sebi prenehalo. Grška vlada se je pa obrnila do Pasteurja v Parizu, kako bi bilo mogoče pregnati mišij. Francoski učenjak jej je pa nasvetoval, da naj se takoj obrne do Löfflerja, kar je tudi storila. Profesor v svoji nezaupnosti ni precej odšel na pot, temveč je vprašal, če je grška miš ravno tista, kakor je nemška poljska miš. Grška vlada je to potrdila. Sedaj se je Löffler s svojim asistentom odpravil v Atene vzešši seboj zadosti bacilov. Prišedši na Grško je pa videl, da je grška miš druge vrste, nekoliko večja in močnejša in z nekimi lisami na nogah. Treba je bilo torej novih poskusov v laboratoriji v Atenah, ako to sredstvo uniči tudi to miš in k sreči se je dobro obneslo.

Pomislimo še, kako je bilo veselje grške vlade in prebivalstva, ko se je pokazalo, da je vendar upanje, da preženo toliko nadležne in škodljive miši. To veselje je bilo tem večje, ker je že bilo s poskusi dokazano, da to

sredstvo ne škoduje drugim živalim. Poskušalo se je s podganami, kunci, morskimi prešički, mačkami, psi, ovčami, kokošmi in drugimi tiči, ali nobeni Löfflerjevo sredstvo ni škodovalo, samo domače in poljske miši so poginile. Poprej so na Grškem pokončevali že miši z mišico (arzenikom), ali vsled tega so poginile cele črede ovac, ki so pojele otrovane mišim položene stvari. Tudi mišica ni pomagala v taki meri, kakor je bilo pričakovati od Löfflerjevega bacila. Vsled mišice je poginila le miš, katera je naletela na ta strup, z Löfflerjevim bacilom se pa zanese mej miši nalezljiva bolezen, katera jih v velikih množinah pokonča. Poskusi celo s poplavljenjem zemlje in žveplenim ogljikom neso dosegli nobenih uspehov. Poplavljenje bi bilo pač pomagalo, ali se je le malokje dalo izvesti. Ker so po miši ostale še po sosednjih krajih, so hitro znova napale polje, ki je bilo poplavljeno.

V drugi polovici aprila je Löffler se pripeljal z Grkom Pampoukisom v Larisso, glavno mesto Tesalije in sedaj se je začelo pokončevanje mišij. Tesalija je obširna in jako rodovitna planjava, katero pa imajo jako bogati veleposestniki. Vsak ima po sto tisoč oral zemlje. Prebivalstvo ni gosto, vasi so neznatne. V sredi vasi je večja hiša posestnika, okrog so pa nizke bajte posameznih kmetov, kateri obdelujejo zemljo posestniku. Vsak dobi določen del, katerega obdela. Za plačilo pa dobi del pridelka. Redko prebivalstvo pa ne more obdelati vse zemlje, dve tretjini ste zmirom neposejani. Po neposejanih krajih pasejo se velike čede goved in ovac. Zemlja, ki se je letos obdelala, se potem pusti dve leti neposejana, da se opoči. Vsako tretje leto se torej obdeluje isti kos zemlje. Ne gnoje tamkaj nikoli.

Na neobdelanih delih mišij nikdo ne moti in se lahko razmnožujejo. Predlanskim je bila posebno dobra letina, prvi pot, od kar je Tesalija zopet grška. Vsled tega so se bolj pomnožile miši. Dobri letini je pa sledila nenavadna mila zima, katera mišij ni pokončala. Zatorej ni čudno, da je lani bila mišja nadloga tako huda. Mišij je pa že od nekdanj dosti v Tesaliji. Že staro-grški pisatelji pripovedujejo o njih. Stari Grki imeli so posebnega boga, Apolona Smiteja ali Mijoktona, kateremu so se priporočali, da pokonča mišij.

Postajni načelnik v Valestinu, Amira, je že v februarju opazoval v raznih krajih, da se prikazuje nenavadno veliko mišij. Ker so se miši nakrat pokazale v taki množini, je bilo podobno, kakor bi bile prišle iz kakega drugega kraja, kakor prihajajo popotne mišij na severu. Opazovanja so pa pokazala, da so mišij le domače. V marci so le začele prihajati z reber in neobdelanih delov na obdelano polje. Opazovalo se je, kod so šle dalje, tako se je to videlo posebno ob železniškem nasipu. Mišij pa ne gredo posebno naglo naprej. Vse kaže, da prej ne gredo dalje, da se tako pomnože, da je v njih bivališčih jim že pretesno, ali pa da jim jame hrane primankovati. Svoje luknje naredo kaci 20 do 40 cm globoko v zemlji in so včasih po 30 do 40 m dolge. Od teh hodnikov pa naredo na več krajih navpične luknje iz zemlje po 5 cm

široke. Na več krajih peljejo po štiri ali še več takih lukenj v podzemeljski hodnik. Navadno je tukaj v zemlji večje lepo z razjedenimi rastlinskimi bilkami postljano gnezdo, v katerem imajo mladiče. Te miši so jako rodovitne. Od marca ima pomladi vsaka samica slednji mesec po 8 do 12 mladih. Nevarnost je za polja torej od meseca do meseca večja. Po dnevi teh mišij zunaj ni videti. Na dan pridejo še le po noči. Pa še tedaj jih ni toliko videti, kakor slišati njih cviljenje (Dalje sledi)

Kmetijske raznoterosti.

Drevo za močvirje. Močvirni svet, če leži globoko in se voda ne da odpeljati, navadno ničesa ne donša in poleg tega pa dela vsled svojega izparjevanja okolico nezdravo. To se pa da odpomoči, če se sadi gotovo drevje v take kraje. Po skušnjah je najboljši jesen, ki daje tudi dober les. V Ameriki in na Holandskem so mnogo močvirja posadili z jesenom. Jesen se ne posadi v jamo, temveč kar na vrh postavi in zamečejo korenine z blatom. Če se vsled vetra drevesce, predno se je dobro prijelo nagne, ga moramo poravnati in zopet korenine z blatom zametati. Kjer ravno voda stoji, dreves ne sadi, sadi jih le na mestih, katere neso v vodi. Jesen porabi mnogo vode in se vsled tega svet izsuši in kraji, ki so bili v vodi, se posuše, če se okoli njih zasadi jesenje in se potem lahko tudi zasade. Najbolje je, če jesen sadiš v marciju ali juniju. Na taci krajih jako hitro raste in večkrat naredi nad pol metra dolge mladike. Sade se drevesa po pol drugi meter narazen.

Breze iz gozdov ne uspevajo, če se posade v parke ali na vrte. Kdor hoče nasaditi breze na vrtu, mora dobiti sadike iz kake drevesnice.

Miline vode ne vlivajte proč. Le malo ljudij ve, da je milina voda dobro gnojilo, posebno trta in sadno drevje dobro uspeva, če se mu priliva taka voda.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

VI. V Karlovcu.

Znana pesem pravi: „Slovan povsod brate ima;“ — kdor pa pride mnogo okol po svetu, si tudi še tu in tam kakega prijatelja pridobi. In tako jih ima tudi moja malenkost nekoliko v Karlovcu že od mladinskih let. Ker sem bil enemu izmed njih naznanil iz Zagreba moj prihod, me je na kolodvoru pričakovalo kar hkrati troje blagih bitij, s katerimi smo se tem srčneje pozdravili, ker se že nismo vidili dolgo vrst let. Ker je kolodvor od mesta precej oddaljen, prihajajo ob prihodu vlakov menda trije „omnibusi“ po potnike. V tako krasni mesečni noči pa je bilo bolj prijetno, narediti peš sprehod v mesto, tembolj, ker smo si imeli jaz in moja tovaršica že mnogo mnogo pripovedovati. Prišedši na „Banijo“, ki je predkraj, ali nekako predmestje karlovško, od katerega ga loči reka Kupa (Kolpa), vidil sem tu prvo novost, odkar sem bil zadnjič v Karlovcu, namreč čez njo postavljeni novi že-

lezni most, ki je bil zgotovljen l. 1884—1885. Dolg je 108 metrov, primerno širok in napravljen tako, da se po srednjem oddelku vozi; za pešče pa sta vravnana ob straneh posebna hodišča. Železna oblokasta konstrukcija (Parabelbogenconstruction), katere obloki so po mostu, — da se poslužim prilike —, nekako razvrsteni drug za drugim kakor železni slavoloki, daje mu nekako okorno obliko in podobo, ki se očesu nič kaj ne prikupi. (V Beljaku sem vidil čez Dravo zgrajen prav enaki most, ki mi je pa tudi slabo dopadel. Nemec bi mu djal: da je „schwerfällig“.) Človek bi mislil, da se pri toliki silni množini železnine most nosi sam; a povedano mi je bilo, da poleg iz rezanega kamna napravljenih močnih stopinj na obeh straneh (Hrvatje zovejo jih: glava od mosta) podpirate ga še ob sredi v simetrični razvrstitvi dve kamnati podslombi (stupa). Vsi stroški znašali so okroglih 100 tisoč forintov. O tem mostu se tedaj s pravico sme reči, da če je sploh na svetu katera stavba ali stvar zgrajena za večnost, — ta je. — Drugo, kar sem grede proti svojemu prenočišču novega zapazil, bilo je, da nisem najdel več mosta, ki je vodil čez prekop, kateri opasuje notranje mesto kot nekdanjo trdnjavo, ampak nadomestnega ga vidil z cesto, ki je po zasipu vravnana namesto njega čez prekop. Na domu mojega prijetnega spremstva najdel sem jako prijazno prenočišče, prav po običaju obče-znanega hrvatskega gostoljubja. Pôzna ura bila je že, ko me je po dobrem pogostenji in prijateljskih razgovorih sprejela mična spalna soba v svoje zavetje, in še to mi ni delalo skrbi, ker se je bilo bati, da bi mi naslednji dan nagajalo deževno vreme. Nebo se je bilo namreč zagrnilo s tamnimi oblaki. — Naslednje jutro, sredi 14. oktobra, odvzelo mi je vendar popolnoma mojo skrb; kajti obnebe bilo je zopet čisto jasno kot ribje oko. Le to sem pomiloval, da mi je bilo vzelo bivanje v Zagrebu preveč časa, in sem se tedaj v Karlovcu zamogel muditi le pol dneva, ako sem hotel speljati moj popotni načrt v vseh točkah. Tudi mojim predragim gostoljubom ni bilo čisto nič po volji, da sem hotel že koj opoldne odriniti naprej, pa mi ni kazalo drugače.

Preden povabim spoštovane bralce in bralke, da me v duhu pospremijo na mojih hojah po mestu, naj spregovorim nekoliko o zgodovini Karlovca. Žal, da moram reči: kakor znamenita, slavna in častnosloveča je njegova preteklost, tako otožna in žalostna je njegova sedajnost, ki je pa še tem bolj žalna, ker ga skoraj ni upanja, da bi kedaj več solnce prijazno zasijalo pred njegova vrata. Razmere njegove vse žalno kažejo na to. — Pa, saj tudi njegova prvotna zgodovina ni vesela. Kaka prava pravcata šiba božja bili so krvoločni Turčini skoz stoletja ne le za ubogo Hrvatsko, ampak tudi za naše slovenske pokrajine: Kranjsko, Koroško, Štajersko in Primorsko, to ni zapisano le s krvavimi črkami v zgodovini našega naroda, ampak o tem spričujejo deloma stare narodne pesme, deloma pa tudi še ustno izročilo. Človeku zastaja kri v žilah, strah sprehaja se mu po vseh udih, in lasje ščeti-nijo se mu po glavi, ako bere ali če pripovedovati čuje,

belega voska in ga omeči s čiščenim terpentinom, in s to mehko maso, podobno polituri, namaži dotično risarijo. Ko se terpentin izhlapi, je risarija prevlečena s prozornim voskom, ki jo varuje, da se ne zamaže in da je ne poškoduje vlažnost.

Stari baržunasti trakovi, ovratniki in take stvari se osnažijo, ako so na enem konci dobro pritrdijo, potem pa drgnejo z volneno cunjo namočeno v bencinu. Trak postane zopet črn in tudi če je zmečkan se poravna.

Kmetijstvo.

Löfflerjev mišni bacil.

(Konec.)

Ljudje so dobro vedeli, kaka nadloga jim preti od miši, kajti spominjali so se še dobro, kako silno škodo so bile naredile miši leta 1866. Tedaj so se bile tudi sprva pokazale na neobdelanih krajih. Pomladi so le neznatno škode napravile na obdelanem polji in nikdo se zanje še dosti zmenil ni. Ko je proti koncu maja nastala vročina, se je po neobdelanih krajih vse posušilo, tako da miši neso imele jesti, napale so obdelano polje, kjer je stalo žito.

Kako škodo so tedaj delale, vidi se iz oficijalnih poročil in pa iz pripovedovanja kmečkih prebivalcev. Uničile so bile ves pridelek, in žito je baš tisto leto najlepše kazalo. Škode so bile napravile na milijone. Neki gospodar je pripovedoval, da je ravno drugi dan mislil žeti na neki njivi. Po noči je pa prišlo toliko mišij, da so vse pokončale. Neki mlinar je požel žito in ga nekaj prinesel na oslu domu. Odšel je po drugo žito. Domu se povrnivši ni našel več žita. Mislil je, da je je kdo ukradel. Skril se je in čakal tatu, če pride morda še po drugo žito. In kaj je videl. Prišlo je nakrat cele trope mišij, da uničijo in odneso drugo žito z zrnom in slamo vred.

Lahko si mislimo, da so tesalski posestniki in vlada lani, ko so se jele prikazovati miši, precej mislili, kako bi se jim ubranili. Žito je najlepše kazalo in pričakovati je bilo, da se nažanje žita v vrednosti nad 20 milijonov goldinarjev. Pretila je pa nevarnost, da ves ta pridelek uničijo mišij. Osnoval se je odbor za preganjanje mišij. Gospodje so šli v Tesalijo in začeli svoje delovanje. Kmalu so pa spoznali, da nobeno sredstvo dosti ne pomaga. Poleg neugodnosti uspehov, je pa še več živine poginilo, ker je jedla strup, ki so ga pokladali mišim. V svoji obupnosti so se bili obrnili do Pasteurja oziroma do Löfflerja, kakor smo že povedali. Ravno preveč upanja veččaki neso imeli, ker se je v Avstraliji bilo malo poprej ponesrečil poskus preganjanja kuncev z bacili.

Sam Löffler je pa tudi dvomil, če bode kaj uspeha na polji. Vedel ni, če bodo mišij hotele jesti jim položeni kruh, ko imajo že toliko zelenja, da se lahko zunaj prežive. Za preganjanje mišij je najbolje zgodnja pomlad ali pa pozna jesen, ko miši še nemajo dosti jesti. Na Grškem je ugoden čas že bil davno minol.

Preganjanje mišij začelo se je v Lariški planjavi. Mišij je bilo povsod dovolj. Vojaki so sklicali kmete, ka-

teri so prinesli belega kruha in ga narezali na drobne kocke. Pri kakem posestniku so postavili kotel, v kateri so vlili tekočino z bacili in pridejali iz cevic, v katerih so bile bacile s podlago, nekaj tekočine, tako da je tekočina bila, kolikor je moč z bacili nasičena.

Sedaj so kmetje drug za drugim svoj kruh zvrnili v kotel. Ko se je kruh dobro napil, so ga iz tekočine vzeli in zopet deli v košare. Da so se kmetje prepričali, da drugim živalim ne škoduje to sredstvo, so vpričo njih nekateri gospodje namočen kruh dajali konjem, oslom, ovcam, kozam, psom, golobom in kokošim, nekateri so ga tudi sami jedli.

Ker so od vseh strani prihajali kmetje s kruhom, je kmalu jelo primanjkovati tekočine in treba je bilo skrbeti za novo.

Kmetje so pokladali kruh v sveže mišje luknje, kakor se jim bilo naročilo. Kmalu se je pokazalo, da je bila neopravičena bojazen, da miši kruha morda ne bodo hotele. Kmetje so prihajali praviti, da so kruhi izginili in so jih najbrž pojedle miši. Čez nekoliko dnij se je iz več krajev izvedela novica, da mišij več ne delajo toliko škode. Več mišjih lukenj so Löffler in njegovi tovariši zateptali, da se prepričajo, če so v njih še žive miši. Nobene luknje neso na novo izrile, kar je dokazovalo, da jih več ni. Po dnevi so se videle mrtve ali pa močno bolne miši na polji. Poslednje so se še komaj plazile. Kakor se kaže, so živali, ko so zbolele, hitele na sveži zrak, da bi se opomogle. Vsled tega je pa bilo v luknjah le malo mrtvih mišij najti. Le v večjih gnezdih se je našlo mnogo mrtvih mladih mišij. Mnogo mrtvih in bolnih mišij pobrale so vjede.

Več mrtvih mišij je Löffler preiskal in je v njih našel mnogo bacilov, ter se prepričal, da se je mej nje zanesel legar ali vročnica.

Videč lepe uspehe je načelnik odbora za preganjanje mišij Anastasijades brzojavno odpovedal daljne pošiljatve žvepljenega ogljika, katerega so za preganjanje mišij bili naročili na Francoskem. Odbor je Löfflerju na čast priredil banket, pri katerem so tudi vladni komisarji priznavali uspeh.

Ko je Löffler videl uspeh in je Grke poučil, kako je ravnati, povrnil se je v Atene in potem preko Carigrada domu v Nemčijo. Po poznejših poročilih iz Grške je uspeh bil tako ugoden, da so lani v Tesaliji imeli dobro žetev. Seveda še boljše bi bilo, ko bi bili poprej začeli z bacili preganjati miši.

Skušnje so pa pokazale, da to sredstvo ne pomaga le proti poljskim temveč tudi proti domačim mišim. Domače miši delajo silno škodo v poslopih, stanovanjih, hlevih, svislih in žitnicah. Ker jim v hramih ne moremo polagati strupa, je dosedaj bil jedini pripomoček past.

Na prošnjo nekega trgovca, kateremu so v žitnici miši delale veliko škodo, je Löffler poskusil s svojim sredstvom preganjati domače miši. Vsebina cevke, v kateri so bacili, je razpustil v 1 litru vode, v kateri je raztopljena jedna čajna žličica kuhinjske soli. V cevko je

sprva vlil malo te tekočine, in močno tresel. Potem je vanjo vlil zopet malo vode, in znova močno tresel in naposled izpraznil v solno raztoplino. Ostanke, ki so še ostali v cevi, je pa z roko dobro zmečkal, da so se bacili enakomerno razdelili v vodi. V tej tekočini je namočil 1000 koscev belega kruha, katere je potem trgovec nastavil mišim.

Vspreh je bil ugoden. Mišij so zbolele in crkale. Na Löfflerjev svet jih on ni precej venj pometal, ali jih je pustil. Žive miši jele so mrtve gristi, kakor se je to opazilo tudi pri poljskih miših, in so od njih nalezle bolezni. Tako so naposled vse miši poginile.

Löfflerjev bacil pomaga torej pri domačih in poljskih miših. Posebno je tudi to dobro, da kakor poljske tako tudi domače mišij, ko zbole, ne zlezajo v luknje, temveč zunaj poginejo, da jih je lahko spraviti in njih gnitje ne napravljaja smradu.

Tudi Slovenci se zanimajo za ta način preganjanja mišij. Kakor je že naš list poročal, je bil na posebno želji prišel z Dunaja veščak, ki je predaval o bacilih. Dunajsko c. kr. kmetijsko-kemijsko poskuševališče je te dni razposlalo ta le pouk o rabi tega sredstva:

„Vzemi osnaženi lonec, ki drži kake tri litre. V ta lonec vlij dva litra čiste vode (ne one iz kake stoječe luže); namesto navadne vode vzameš tudi lahko precejene senene zavrelice, ali pa juhe; — se ve, da je voda najcenejša in vedno pri rokah. Tej vodi (oziroma seneni zavrelici ali juhi) dodaj takoj eno malo (kavino) žlico soli. Lonec na to z reno (pokrovko ali pokrivačo) dobro pokrij; kdor ima pa parni (Pampovi) lonec na razpolago, naj porabi tega, ker je od navadnega lonca dosti boljši. Ko si v lonec nalil dva litra vode in ga pokrili, pristavi ga k ognju, da zavre; od časa, ko je začela voda v loncu vreti, naj potem polagoma in neprestano vre skozi eno celo uro.

Ko se je ta procedura v teku ure dovršila, vzame se pokriti lonec od ognja ter dene na pripravi kraj, dokler se popolno ohladi. Ko je ta voda v lonci, ki mora do porabe neprestano pokrit ostati, zadosti ohlajena (ker ob rabi ne sme nikdar imeti preko 40 stopinj po Celziju), nadaljuje se stvar tako-le:

Vzemi eno izmed steklenih cev, v kateri se nahaja „bacil“ s podlago vred. Njeni pavolnati zamašek ob zunanjem koncu malo osmudi in ga potem varno odstrani. Na to vzemi iz pripravljenega lonca toliko kuhane vode (povrelice), da ž njo napolniš prilično polovico „bacilove“ cevke. Ob enem imej pripravljen zamašek iz gobe (korka) ali pa kavčuka; ta zamašek prej dobro v vrelem kropu operi, kot zamašiš ž njim „bacilovo“ cevko.

Tako zamašeno cevko primi potem s prsti ob njenih koncih in jo skozi 3—5 minut dobro tresi. Tako se v cevki odločijo belkaste bakterije od svoje podlage in se spojé z vodo v njej. To zmes odlij v ono vodo v lonci, ter vse skupaj dobro zmešaj. Potem izlušči, oziroma izperi iz cevke še ostalo agarno podlago, na kateri so se bile bakterije razvile, stresi jo v lonec in vse skupaj še

enkrat prav pošteno tako pomešaj, da se bakterije, podlaga njihova in voda prav dobro skupaj spoje.

Ko je to izgotovljeno, vzemi starega, trdega, belega kruha (pečenega iz pšenične moke), razreži ga v koščke (kocke) velike po jeden kubičen centimeter (t. j. prilično tako velike, kot so navadni lešniki). Te koščke namoči v prej opisani tekočini tako, da se je dobro napoje in navzamejo. Teh napojenih kruhovih koščkov potem v vsako novo mišjo luknjo vloži po enega. To stvar ponovi zaporedoma skozi dva dni, da bode uspeh boljši in gotovejši.

V stare mišje luknje pa nikdar ne polagaj otrovanega kruha; delo to bilo bi brez vsakega uspeha. Kake štirinajst dni potem zabrskaj vse mišje luknje ob njih koncih, da je pohodiš ali pa kako drugače; od tega časa naprej pa skrbno opazuj, če ti miši potem niso napravile zopet novih lukenj. Če so jih, postopaj iznova, kakor je bilo zgoraj povedano.

Ker direktna solnčna svetloba ta „bacil“ uniči, naj se vršé ž njim vse operacije vselej le v senci.

Ena sama cevka „bacila“ zadostuje popolnoma za dva litra vode; v tej z „bacilom“ pomešani vodi moreš namočiti 500—1000 kruhovih koščkov, kateri so ti potem za vado mišim po njih luknjah.

Najugodnejši čas za pokončevanje miši na povedani način je pa jesen.

Ako najdeš ob svojih poskusih bolne miši, katere se le s težavo še semtertja plazijo, jih vjemi in na naše stroške le-sem pošlji; istotako stori, če dobiš že mrtve miši, toda tem preje z razgreto ojstrino preparaj trebuh in jih deni v močni špirit ter nam pošlji, da jih strokovno preiščemo in ti o vplivu „bacila“ na njih poročamo.

Sedaj moramo še povedati, da je Löffler razpošiljavo „bacilov“ prepustil tvrdki I. F. Schwarzlose sinovi, kraljevi zalagatelji v Berolinu S. Markgrafenstrasse 29. Preskrbuje jih pa tudi c. kr. kmetijsko-kemično poskuševališče na Dunaji, katero jih sedaj pošilja s poukom vred celo brezplačno.

„Bacili“ za miši naročajo se pod adresno: K. k. landwirthschaftlich-chemische Versuchs-Station in Wien. (III. Thierarznei-Institut), kamor se tudi miši, ki so prve na „bacilih“ poginile, v znanostno preiskavo in na stroške tega zavoda pošiljajo.

Kmetijske raznoterosti.

Zarastla veriga. Mesar v Celovci hotel je iz debelega hrastovega debela narediti mesarsko tnalo. Pri tem je po več sekir poškodoval. Ko je deblo dobro ogledal, je spoznal, da je v njem vrasla železna veriga. Ko je bilo drevo mlado, je nekdo okrog debela pripel železno verigo, ne ve se zakaj. Veriga se je v deblo popolnoma zarasla.

Becnin je najbolje sredstvo proti molom. Razprši se s kako posebno pripravo. Bencin ne pokonča le molov, temveč tudi jajčica. Pri ravnanju z bencinom je pa vendar treba največje previdnosti, kajti rad se užge.

Čerkeška kokoš je gospodinjam jako pokorna. Lepa je, malo kdaj vali ali jajec nese veliko in jako debelih.